

Vedno večje težave z energijo

Tega, kar so strokovnjaki že napovedovali pred leti, se danes zaveda cel svet. Grozi pomanjkanje nafte. Res je sicer, da položaj še ni kritičen, saj bi sedanje zaloge nafte, po ocenah, zadostovale tja do leta 1990 ali 2000 vendar že sedaj razvite industrijske države vlagajo ogromna sredstva v raziskave novih virov energije. Veliki obeti o atomski energiji so skopneli in danes je jasno, da lahko s tem virom pokrijemo kvečjemu deset do 20% porabe energije, vodni viri tudi ne obetajo mnogo več energije. Pri tem pa je nafta danes ne samo najpomembnejši energetski vir, ampak je tudi zelo pomembna surovina za vso kemično industrijo. Nove možnosti se nakazujejo z uporabo sončne energije, vodika, alkohola, geotermične in eolske energije ter – največji up – centrale, ki bi za pridobivanje energije uporabljale fuzijo.

V Jugoslaviji že sedaj uvažamo 40% celotne energije, ki jo porabimo, v glavnem gre za nafto, ki jo uvozimo 3-krat več kot jo načrpamo doma. Zanj smo lani porabili 1,3 milijarde dolarjev. Energetska odvi-

snost Slovenije pa je še večja, saj znaša že 56%. Ob tem je treba ugotoviti, da je predelava nafte v Jugoslaviji zelo nesmotna, saj proizvajamo iz uvožene nafte kar 42% težkih olj za kurjenje, medtem ko v razvitih deželah proizvajajo le okoli 8 do 10% olj za kurjenje in 40% bencina, ki pa ga pri nas proizvedemo le 16 do 18%. Ker so kurilna olja še vedno dovolj cenena, jih še danes projektanti radi uporabljajo za ogrevanje, čeprav naj bi že leta 1980 pri nas z zakonom prepovedali kuršča z nafto. Pri tem moramo še nadalje računati na naraščanje cen energije, predvsem pa nafte in plina. Vse dražja energija pa ni samo problem vsakega posameznika, ni samo vprašanje ogrevanja ali prevoza na morje z avtomobilom, temveč mnogo širše vprašanje, problem rentabilne ali nerentabilne proizvodnje. Prav slednje pa lahko ima še mnogo večji vpliv na standard delovnih ljudi in občanov. V Sloveniji so že sprejeli vrsto ukrepov, s katerimi naj bi dosegli racionalizacijo porabe energije in sicer je sprejet DD o ukrepih in aktivnostih za zagotovitev racionalnega pridobivanja, pretvarjanja, transporta in porabe energije, v kratkem pa bo sprejet tudi nov zakon o energetskem gospodarstvu. Že leta 1973 smo začeli z pospešeno izgradnjo domačih energetskih objektov, za katere smo namenili v sedanjem srednjeročnem obdobju kar 20% vseh gospodarskih investicij. Mimo najbolj znane atomske električne centrale v Krškem smo začeli tudi z izgradnjo energetskih objektov v drugih republikah, predvsem v BiH, kjer je Slovenija

sodelovala pri izgradnji termoelektrarn v Tuzli. S takimi skupnimi vlaganji si zagotavljamo električno energijo iz drugih republik, saj imamo pri nas le majhne energetske potencialne. V naši republiki lahko računamo zgolj na hidroenergijo in premog.

Kljub temu pa pri raziskovanju domačih primarnih energetskih virov žal zaostajamo, saj še vedno niso izdelani projekti za izgradnjo hidrocentral na Savi in Muri in tudi razširitev in modernizacija rudnikov je zastala. Na Slovenskem primorju se nismo lotili raziskave potencialnih ležišč domačih virov nafte in plina. Verjetno je sedaj zadnji čas, da na tem področju krepko poprimemo, saj skokovito naraščanje stroškov za energijo že ogroža konkurenčno sposobnost nekaterih velikih porabnikov energije, to je industrija aluminija in cementa ter del kemične, črne in barvne metalurgije. Prizadevati si moramo, da bi znižali energetsko odvisnost Slovenije, kar pa bo mogoče le z racionalizacijo celotne uporabe energije in hitrejšim razvojem potencialnih virov, ki jih še nismo uporabili, to je, sončne energije, vetra in bioplina.

Ta naloga pa obvezuje strojogradnjo, da se usposobi in začne proizvajati izdelke, ki bi omogočali izrabo tovrstne energije. V večji meri pa bi bilo treba razmisliti tudi o manjših hidrocentralah v večjih potokih in manjših rekah, ki sicer proizvajajo malo energije, vendar bi verjetno zadostovale za pokrivanje energetskih potreb ožjih področij.

B. P.

Oživitev poravnalnih svetov

19. junija je občinska konferenca SZDL Ljubljana Center sklicala posvetovanje o delovanju poravnalnih svetov na področju naše občine. S tega posvetovanja smo povzeli nekaj splošnih ugotovitev ter stanje v krajevnih skupnostih.

V letošnjem marcu se je začela v Ljubljani široka akcija, katere cilj je, da se ugotovi stanje na področju dela poravnalnih svetov ter na podlagi analize stanja sprejmejo ukrepi za učinkovitejše delo poravnalnih svetov. Tako je bila v mestni konferenci SZDL ustanovljena komisija za pravosodje, ki bo vodila in koordinirala zastavljeno akcijo.

Poglaviti namen akcije je, da se v krajevnih skupnostih ugotovi, kaj poravnalni sveti delajo, kakšna je njihova kadrovska sestava, način izvolitve in kakšne zadeve obravnavajo ter koliko zadev s področja kazenskega in civilnega prava jim odstopajo redna sodišča.

Poravnalni sveti so z zakonom o samoupravnih sodiščih dobili nov pomen, saj so uzakonjeni kot ena od oblik samoupravnih sodišč. Dosedanja praksa je pokazala, da so v prvih letih obstoja, tja do 1974. leta, poravnalni sveti dosegli lepe uspehe, vendar so bili kasneje deležni premajhne pozornosti in zaradi tega niso opravljali zastavljenih in dogovorjenih nalog. Še zlasti pa je pomembna ugotovitev, da poravnalni sveti najbolje delujejo v manjših okoljih, kjer se ljudje med seboj poznajo in si zaupajo. Prav zato bo k boljšemu delu poravnalnih svetov bistveno pripomogla preobrazba krajevnih skupnosti. Glede na dosedanje izkušnje tudi ni potrebno ustanavljati novih poravnalnih svetov, pač pa bi kazalo povečati število članov teh svetov in senatov glede na obseg in področja dela. Predvsem pa je treba zagotoviti hitrost postopka, saj so roki kratki in znašajo v kazenskem postopku tri mesece in civilnih zadevah dva meseca. Vendar ne na račun vključevanja sodnikov, ker bi se s tem deformiral pomen poravnalnih svetov, saj gre za samoupravno sodstvo.

Kljub sklepom vrste družbenopolitičnih organov in organizacij, omenimo naj samo 26. sejo mestnega komiteja ZK, da je treba čimprej oživiti delo samoupravnih sodišč, je zaživel edinole sodišče združenega dela. Zato je potrebno podobno akcijo speljati tudi na področju poravnalnih svetov. Poleg samih sodišč bi morale zaživeti tudi konference poravnalnih svetov v okviru občinske konference SZDL, saj bi s tem dosegli skupno reševanje marsikaterga problema.

Pa si pogledjmo na kratko še stanje po posameznih krajevnih skupnostih.

KS POLJANE – V poravnalnem svetu so trije člani. Letos je svet obravnaval pet primerov, ki so se v glavnem nanašali na žalitve, hišni red in sosedske odnose. Skoraj vse poravnave so se končale uspešno. Prav nobene zadeve pa poravnalnemu svetu ni odstopilo sodišče.

KS STARA LJUBLJANA – Poravnalni svet so v tej krajevni skupnosti ustanovili 1976. leta. Doslej je obravna-

val 29 zadev in deluje zelo hitro, saj nobena obravnavana zadeva ni stara več kot mesec dni. V svetu je šest članov, sodišče pa jim ne odstopa zadev, kjer bi lahko posredoval svet.

KS AJDOVŠČINA – Poravnalni svet ima devet članov, vendar se doslej še ni sestal, prejel pa tudi ni nobene vloge, ne od občanov ne od sodišč. So pa 71 strank napotili na druge poravnalne svete, od tega vedo, da se jih je 42 končalo z poravnavo.

KS GRADIŠČE – Izmed sedmih članov poravnalnega sveta so trije pravniki. Letos so obravnavali štiri primere, niti enega primera pa jim ni odstopilo sodišče. Pred poravnavo si člani poravnalnega sveta ogledajo sporno zadevo, saj je potem lažje posredovati.

KS TABOR – Poravnalni svet šteje 18 članov. Lani je svet obravnaval dva primera, letos enega. Nobenega primera jim ni odstopilo sodišče. Menijo, da bi morali delo poravnalnih svetov bolj popularizirati, da bi se občani spoznali z delom sveta, potreben pa bi bil tudi poslovnik o delu.

KS KOLODVOR – Ker se je izkazalo, da je pet članov poravnalnega sveta premalo za uspešno reševanje problematike, so izvolili še dva, tako da bodo lahko delali v dveh senatih. Sodišče jim je letos odstopilo dva primera, vendar v takih primerih stranke podcenevalno gledajo na delo poravnalnih svetov, ker so premalo seznanjeni z delom in vlogo svetov.

KS STARI VODMAT – Doslej so obravnavali šest primerov, od tega jim je enega odstopilo sodišče. Čuti pa se potreba, da se v delo svetov vključijo tudi hišni sveti. Sam svet šteje šest članov, katere je izvolila skupščina krajevnih skupnosti.

Tako je v grobem stanju po posameznih krajevnih skupnostih. Opazimo lahko, da je slika delovanja poravnalnih svetov v naši občini skoraj enaka. Obravnavanih primerov je relativno malo, še zlasti tistih, ki naj bi jih poravnalnim svetom odstopila sodišča. Res pa je, da pri organizaciji svetov ni večjih problemov. Pač pa je v nekaterih svetih premalo članov za uspešnejše delo. Nedvomno pa je res, da so občani z delom poravnalnih svetov premalo seznanjeni, kar je eden pomembnih vzrokov za relativno majhno število obravnavanih primerov pred poravnalnimi sveti. Zanimiva je tudi misel, da bi poravnalne svete organizirali v delovnih organizacijah za reševanje specifičnih sporov. Ta oblika poravnalnih svetov še ni nikjer zaživela.

Kljub temu smo lahko z delom poravnalnih svetov v glavnem zadovoljni. Seveda ob dejstvu, da bo široko zasnovana akcija ponovne oživitve dela teh samoupravnih sodišč dala novo kvaliteto delu poravnalnih svetov.

M. P.

DOPIŠUJTE V DOGOVORE

V LJUBLJANI

Osnovno zdravstvo – osnovni problem

Mestna konferenca ZKS Ljubljana je stopila ob bok prizadevanjem Zdravstvenega doma Ljubljana, ki se ubada s številnimi težavami znotraj svoje delovne organizacije, svojih temeljnih organizacij. Vse to, bi lahko dejali, sega v zarodkih že daleč nazaj, danes pa, ko je treba zdravstveno varstvo postaviti na nove temelje (ne le v formalnih dokumentih, marveč v živem delu) se vse kaže v še ostrejši luči.

Prizadevanja so seveda vsa usmerjena v to, da bi ljubljanskim zavarovancem zagotovili čim boljše osnovno zdravstveno varstvo in da bi v resnici začeli odpravljati probleme, ki se vlečejo že leta. In usmerjena v to, da bi delovna organizacija – Zdravstveni dom Ljubljana čim bolj ubrano zazvenela – kajti le tako bo primerno osnovno zdravstveno raven mogoče v resnici zagotoviti.

Kdaj bo vse to – na to ni odgovorila minula problemska konferenca, katere pobudnik je bila, kot rečeno, Mestna konferenca ZKS Ljubljana

na. Tu se je pokazalo, da bo treba še bolj načrtno pristopiti k razreševanju vrste odprtih vprašanj znotraj Zdravstvenega doma. Zelo velikokrat naglašano razmerje med delovno skupnostjo skupnih služb in temeljnimi organizacijami ni odkrivalo le nekakšnih še vedno prisotnih neustreznih antagonizmov med enimi in drugimi, med delavci, ki kot da delajo eni na enem in drugi na drugem bregu reke. Ti poudarki, ki jih je bilo čutiti iz posameznih razprav na konferenci povedo tudi, da problemi Zdravstvenega doma Ljubljana niso le problemi prizadete delovne organizacije, marveč segajo tudi čez njen rob.

Zakaj toliko administrativnega dela, zakaj se srednji medicinski kader, ki se je šolal za opravljanje medicinskih storitev, večji del svojega časa ukvarja s papirji in ne s tem, kako bi strokovno čim učinkoviteje pomagali bolnikom!

Ne nazadnje sodi v ta okvir vprašanje tudi šibka udeležba uporabnikov v organih upravljanja v temeljnih organizaci-

jah Zdravstvenega doma. Šibka po številu in šibka po šibki dejavnosti tistih, ki so formalno v organe upravljanja s strani uporabnikov že vključeni.

Konferenca, ki je načela, nadaljevala in tudi odkrivala cele nize odprtih vprašanj in problemov, ki jih bo treba po vrsti rešiti vse, če naj osnovno zdravstvo v Ljubljani postane to, kar bi zdravstveni delavci želeli in kar potrebujejo zavarovanci, je postavila zlasti pred komuniste v osnovnih organizacijah ZK v temeljnih organizacijah Zdravstvenega doma v Ljubljani, da še ta mesec sedejo za svojo problemsko mizo; ostro začrtajo operativne plane in tudi samokritično ocenijo dosedanje napore, ki so bili šibki. Sodeč vsaj po tem, kako zelo zelo naredko so se doslej komunisti tu sestali. Da bi pospešili vsa zdrava prizadevanja blizu 1700 delavcev, ki delajo v temeljnih organizacijah Zdravstvenega doma Ljubljana in potešili neizpolnjene želje (in potrebe) zavarovancev.

Anka Štrukelj